

Sygn. akt II PK 48/17

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa E. Z., B. R.
przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w B.
o wynagrodzenie za pracę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 grudnia 2017 r.,
skarg kasacyjnych powódek od wyroku Sądu Okręgowego w J.
z dnia 23 września 2016 r., sygn. akt VII Pa [...],

odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 września 2016 r., sygn. akt VII Pa [...] Sąd Okręgowy w J. w sprawie z powództwa m.in. E. Z. i B. R. przeciwko Sądowi Rejonowemu w B. o wynagrodzenia za pracę oddalił apelację powódek od wyroku Sądu Rejonowego w Z. z 25 lutego 2016 r., sygn. akt IV P [...], w którym Sąd oddalił powództwo w całości.

Sąd drugiej instancji podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, jak również podzielił argumentację prawną tego Sądu.

Powódki były zatrudnione u pozwanego na stanowiskach kierownika administracyjnego (B. R.) oraz głównej księgowej (E. Z.). Dochodziły one zapłaty zaległych wynagrodzeń za pracę, bowiem w spornym okresie (w latach 2011-2015) nie otrzymały żadnych podwyżek wynagrodzenia zasadniczego, mimo że, w ich

ocenie, takie należały im się z mocy prawa.

Sąd Okręgowy wskazał, że przywoływane w sprawie postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 11 lutego 2015 r., sygn. akt P [...], wbrew twierdzeniom apelacji, ma zastosowanie do niniejszej sprawy. W orzeczeniu tym Trybunał stwierdził ewentualne orzeczenie stwierdzające niekonstytucyjność art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2012 i art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2013 doprowadziłoby do powstania luki prawnej, wymagającej interwencji legislacyjnej, a nie do ukształtowania takiego stanu prawnego, który pozwalałby pytającym sądom na odmienne rozstrzygnięcie w toczących się sprawach. Dodatkowo wypełnienie owej luki mogłoby przyjąć różny kształt, ze względu na swobodę działania ustawodawcy, niekoniecznie zgodny z oczekiwaniami stron postępowania. Nie uszło przy tym uwadze Sądu Okręgowego, że w rozpoznawanej obecnie sprawie pytanie powódek obejmowało swoim zakresem, odmiennie niż w sprawie, w której wypowiada się Trybunał, również przepisy art. 4 ust. 2 oraz art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej strefie budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw oraz art. 14a ustawy o pracownikach sądów i prokuratur. Zdaniem Sądu Okręgowego przywołane uzasadnienie postanowienia Trybunału w całej rozciągłości można było odnieść również do kwestionowanego przez powódki samego systemu i zasad waloryzacji, co powodowało, że rozstrzygało ono również kwestię będącą przedmiotem niniejszej sprawy.

Sąd drugiej instancji wskazał ponadto, że ustawa o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw nie tylko nie gwarantuje pracownikom sfery budżetowej stałego, corocznego wzrostu wynagrodzeń. Zapis art. 4 omawianej ustawy nie daje nawet gwarancji, że średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń jest jednakowy dla wszystkich grup pracowników budżetowych, co wynika z ust. 3 (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 17 listopada 2003 r., K 32/02). Przyznając zatem, że kilkuletnie „zamrożenie” wynagrodzeń budzi uzasadniony sprzeciw ze strony pracowników sfery budżetowej, to okoliczność ta - w świetle przywołanych już powyżej przepisów - nie może jednak przekładać się na uwzględnienie powództwa. Analiza zawartych w apelacji zarzutów oraz ich uzasadnienia wydaje się przemawiać za tym, że nie

tyle same przepisy ustawy o pracownikach sądów i prokuratury czy ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw, budzą wątpliwości w zakresie ich zgodności z Konstytucją RP, co fakt, że na ich podstawie w powiązaniu z corocznymi ustawami budżetowymi, nie ustalono odpowiednich średniorocznych wskaźników, które doprowadziłyby do wzrostu wynagrodzeń. W tym kontekście Sąd odwoławczy zwrócił również uwagę, że nawet uznanie niekonstytucyjności powoływanych w apelacji przepisów nie doprowadziłoby do uwzględnienia roszczeń powódek, bowiem brakuje norm prawnych, które uzasadniałyby żądania zawarte w pozwach, w szczególności podstawy do uwzględnienia powództw nie daje zastosowanie art. 358¹ § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyły w całości skargami kasacyjnymi powódki. Skargi oparto na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów Konstytucji.

Wniosek o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania oparto na przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wskazano, że skargi kasacyjne są oczywiście uzasadnione, gdyż dokonana przez Sąd Okręgowy ocena stanu prawnego oraz nieprawidłowe zastosowanie przepisów prawa materialnego, a także doprowadzenie do naruszenia przepisów ustawy zasadniczej, w sposób istotny naruszają interesy powódek, polegające na pozbawieniu ich prawa do otrzymania wyrównania z tytułu waloryzacji wynagrodzenia, nieuwzględnieniu wniosków o zbadanie konstytucyjności przepisów regulujących system waloryzacji wynagrodzeń pracowników sądów i prokuratur, przy jednoczesnym powoływaniu się na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, nierozstrzygające merytorycznie o konstytucyjności przepisów ustaw budżetowych.

Ponadto skargi kasacyjne w niniejszej sprawie dotyczą powielenia błędnego zdaniem powódek stanowiska, zgodnie z którym powstanie luki prawnej w przepisach dotyczących waloryzacji wynagrodzenia pracowników, a co za tym idzie konieczność interwencji legislacyjnej ustawodawcy, oraz idąca za tym niepewność rozstrzygnięcia, są wystarczającą przesłanką do zaniechania ponownej kontroli konstytucyjności wskazanych w zarzutach niniejszej skargi przepisów prawa materialnego.

Skarżące stanęły na stanowisku, że dokonana przez Sąd Okręgowy analiza przepisów prawa i ich zastosowanie w sposób identyczny, jak to uczynił Sąd Rejonowy, jest działaniem nieprawidłowym, wymagającym kontroli Sądu Najwyższego i przyjęcia szerszego niż wskazany w uzasadnieniu sądów pierwszej i drugiej instancji zakresu oceny stanu prawnego oraz rozstrzygnięciu wyłaniających się z tej analizy wątpliwości, co do niefunkcjonującego prawidłowo systemu waloryzacji wynagrodzeń pracowników sądów i prokuratur.

Pozwany nie złożył odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi kasacyjne powódek nie kwalifikują się do przyjęcia ich do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesione w sprawie skargi kasacyjne zawierają wnioski o przyjęcie ich do rozpoznania uzasadnione w ten sposób, że skargi są oczywiście uzasadnione (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) Nie można jednak uznać, że skarżące wykazały istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia

2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W pierwszej kolejności należy podnieść, że skargi kasacyjne nie zawierają w ogóle uzasadnienia wniosku o ich przyjęcie do rozpoznania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest bowiem szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do

rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). W przedmiotowej sprawie skarżące w ogóle nie zawarły w treści skargi kasacyjnej uzasadnienia wniosku o ich przyjęcie do rozpoznania, ograniczając się jedynie do lakonicznego wskazania na oczywistą zasadność skarg kasacyjnych oraz do uzasadnienia podstaw kasacyjnych, co stanowi istotną wadę formalną skargi kasacyjnej.

Skarżące nie wykazały, że skargi kasacyjne są oczywiście zasadne, nie przedstawiły argumentacji prawnej, która wskazywałaby na fakt, że Sądy *meriti* dopuścili się rażącego naruszenia prawa materialnego lub formalnego, które w dodatku doprowadziłoby do wydania rozstrzygnięcia niesłusznego, niesprawiedliwego, czy też niezgodnego z prawem. Dodać przy tym należy, że kwestia waloryzacji wynagrodzeń pracowników sądów była już przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, na co skarżące nie zwróciły uwagi (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 listopada 2016 r., III PK 15/16, LEX nr 2169494, a także wyroki Sądu Najwyższego z 30 listopada 2016 r., III PK 13/16, LEX nr 2188645 oraz III PK 14/16, LEX nr 2238230). Na marginesie dodać należy, że linia orzecznicza zawarta w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego ma zastosowanie także w realiach niniejszej sprawy, mimo że powódki nie pracują na dokładnie takich samych stanowiskach jak pracownicy, którzy dochodzili swoich roszczeń w sprawach będących już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.